

Svídnice

Ve středověku bývaly v českých zemích rozsáhlé lesy a v nich mnoho dravé zvěře, medvědů i vlků. Vlci se zdržovali v okolí Chrudimi ještě ve druhé polovině 17. století. S vlky byly spojeny mnohé pověry, zvláště ta, že se někteří lidé dovedli proměnit ve vlka. Takovým lidem se říkalo vlkodlaci. Na počátku 14. století byl nad srázem údolí řeky Chrudimky vystavěn hrad Strádov. Tísnil se na skalnatém výběžku nad skalní stěnou chráněný na severu a západě svahy a nepřístupnými skalami. Na zbylých stranách byl oddělen od předhradí dvojitými příkopy a valy. Nedaleko Strádova, pod jeho ochranou vznikla v polovině 14. století ves Svídnice. Na místě vymýcených lesů orali lidé půdu, zakládali pole a pastviny a obhospodařovali je. Mezi poli si stavěli obytné chýše, ke kterým přistavovali stáje, haltýře i pastoušky.

1. úkol: Podívej se na stránky <http://historie.lusa.cz>, seznam se s kapitolami Přemyslovský stát a Lucemburkové. Vyhledej, který panovník vládl českým zemím v době založení hradu Strádov a který při vzniku vsi Svídnice.

Při založení hradu Strádov vládl

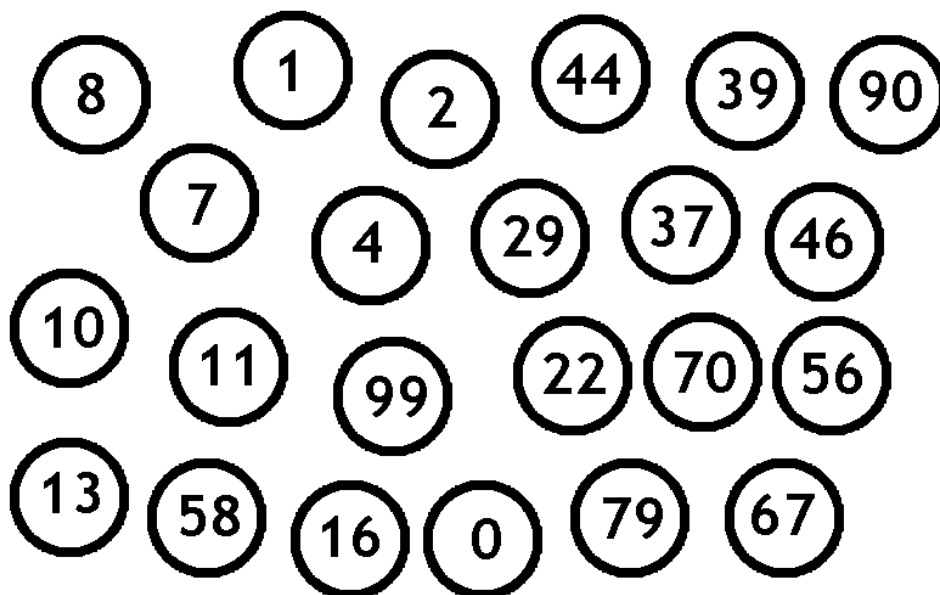
Při vzniku vsi Svídnice vládl

2. úkol: Hrad Strádov patřil k menším hradům. Přečti si článek Středověké hrady. Strádov byl zvláštní tím, že ho založila církev - byl to hrad biskupský. Podle internetového článku a podle našeho popisu si ho zkus namalovat.

3. úkol: Co vše museli lidé nejprve udělat, aby vznikla ves? V rejstříku článků na <http://historie.lusa.cz> si vyhledej Středověký srub a Středověká vesnice. Přečti si, jak v této době lidé žili. Zapiš si, co tvořilo jejich potravu a odkud získávali suroviny.

V jednom ze stavení žil sedlák, který často vycházel večer za humna a na celou noc se kdesi ztrácel. To vrtalo v hlavě pacholkovi, který byl u sedláka zaměstnán. Chtěl poznat, co sedlák celou noc dělá. Jednou v létě, když se sedlák zase vydal za humna, plížil se pacholek za ním. Hospodář přeskočil nízkou zídku, pacholek se za ní ukryl a nepozorovaně se díval, kam sedlák jde. Měsíc jasně svítil, bylo tedy dobře vidět. A tu pacholek spatřil, jak sedlák došel ke kamenům rozmístěným na kraji louky. Po některých z nich přešel a najednou z něho byl vlk. Pacholek zůstal celý vyjevený. „Vida,“ povídá si, „tohle musím taky zkusit.“

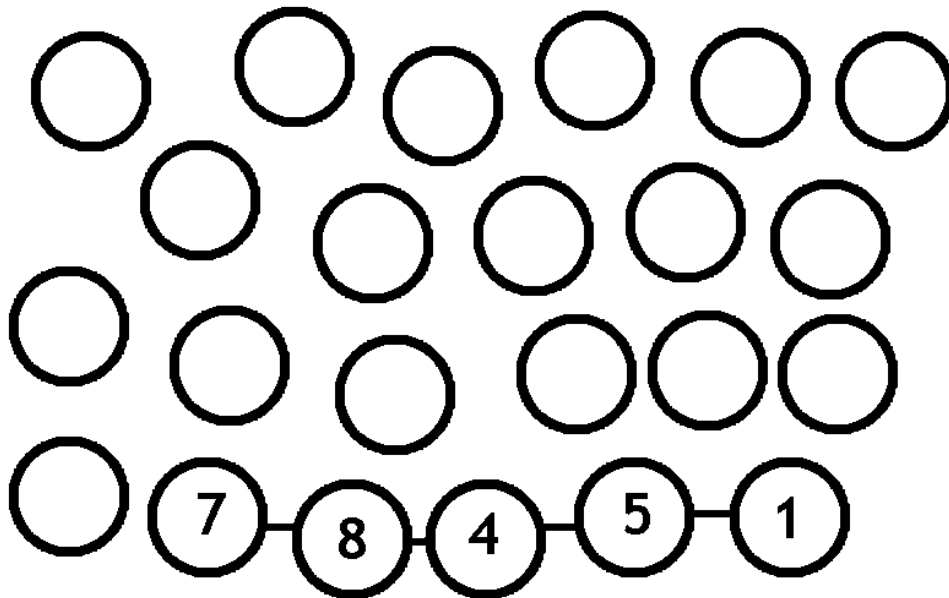
Druhý den večer, když odešel sedlák do šenku, vydal se pacholek na kraj louky. A zde spatřil kameny, které byly označeny čísly. Začal na ně vstupovat, ale stále nic. Vzal to z druhé strany a zase nic. Poté si uvědomil, že hospodář vstupoval jen na některé z nich. První byl kámen s číslem jedna. Ale které byly ty další? Asi v tom bude nějaký systém...



4. úkol: Pomoz pacholkovi najít ty správné kameny. Nejprve vybarvi kámen s číslem jedna, z jedničky vyznač šipku ke dvojce, tu vybarvi. Další v pořadí bude čtyřka, poté sedmička, jedenáctka. Postupuj dál, až najdeš celou posloupnost.

Pacholek nakonec celou posloupnost vyluštil a jakmile se dotkl posledního kamene, proměnil se ve vlka. Dal se do běhu a utíkal po mezi k lesu. Už z dálky slyšel vlčí vytí, od kraje lesa svítily žhavé vlčí oči. Přiběhl k vlkům a oni ho hned přijali mezi sebe. Společně se smečkou dostihli a rozsápali statného srnce, ale vlk - pacholek se neodvážil kousnout do syrového masa. Když začalo svítat a ptáci se probouzeli, pomyslel pacholek na cestu domů. Oddělil se od smečky, vyběhl z lesa a hnal se ke vsi. Doběhl na kraj louky u humen a zde se zarazil. Strnul hrůzou: „Jak se opět stanu člověkem?“ Obíhal kolem zídky, válel se v trávě, otíral se o zed', ale pořád zůstával vlkem. Ze vsi se ozýval psí štěkot a pacholka přepadl strach, aby ho psi v jeho vlčí kůži neucítili a nepřepadli. Doběhl až ke konci zídky a zde spatřil další nakladené

kameny. Ale jak přijít na to, v jakém pořadí na ně vskočit, když popsaných je jen pět z nich? Při skoku na ty další si musím pomyslet číslo. Ale které?



5. úkol: Pomoz pacholkovi a popiš zbylé kameny těmi správnými čísly. Nejprve musíš přijít na to, jaká posloupnost se skrývá v popsaných kamenech.

Pacholek proměněný ve vlka na to hned ono první ráno nepřišel. Musel zůstat mezi vlky a toulat se s nimi. Při lovu kořisti se mu příliš nedařilo, zanedlouho byl vyhublý na kost. Jednou se div nechytil do želez, jindy mu kulka z myslivcovy puška zahvívá těsně u ucha. Často přibíhal ke vsi, jestli nespátí sedláka. Jednou v noci se mu to skutečně podařilo. Sedlák měl totiž za humny políčko se zelím a chodil je hlídat. Vlk - pacholek se k němu neslyšně přiblížil. Chtěl na něj zavolat, ale běda: Z hrdla se mu ozvalo jen vlčí zavýtí. A vesničtí psi, jak zaslechli zavýt vlka, hned se hnali za humna a pacholek měl co dělat, aby jim unikl.

6. úkol: Jak by mohla pověst pokračovat? Pokus se vymyslet a napsat její konec. Mohl by být špatný - pacholek by se už nikdy neproměnil v člověka. Většina pověstí má konec dobrý - pacholkovi se nějakým způsobem podaří dostat zpět. Může mu přece pomoci sedlák.

7. úkol: Možná jsme neporozuměli všem slovům, která jsme v pověsti četli. Přečti si celou pověst ještě jednou a podtrhni si slova, kterým úplně nerozumíš. Pokus se zapsat význam slov, která se užívala na vesnicích ještě v 18. - 19. století.

haltýř -

humna -

pacholek -

pastouška -

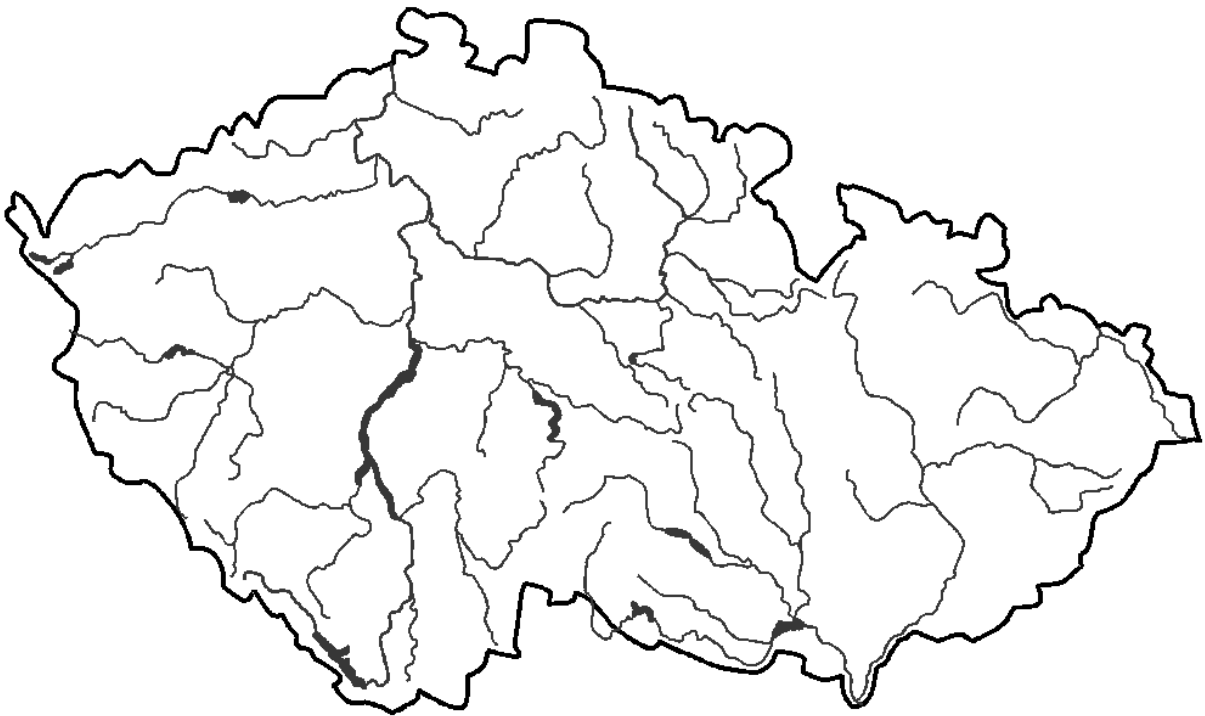
sedlák -

šenk -

železa -

8. úkol: Celou pověst vypravuj svým spolužákům.

9. úkol: Orientuj se v mapce České republiky. Vyhledej si řeku Chrudimku, obtáhni ji modře. Na řece si vyznač město Chrudim. Nedaleko něho proti proudu řeky leží zřícenina hradu Strádov a obec Svídnice. Vyznač si je. Hnědě vyznač pohoří, ve kterém byl tento hrad vybudován. Zapiš si jeho název.



Pohoří se jmenuje